

Article İnfö/Makale Bilgisi

Received/Geliş: 31.01.2020 Accepted/Kabul: 09.05.2020 Published/Yayınlanma: 18.05.2020

**Türkçe Öğretmeni Adaylarının Serbest Zamanlarında Yaptıkları
Etkinliklerin Kişisel ve Mesleki Gelişimlerine Etkisi**

Müzeyyen ALTUNBAY¹

Öz

Serbest zaman, zorunlu olan faaliyetlerden (beslenme, uyku, çalışma vb.) arata kalan zaman olarak değerlendirilir. Çalışma ne kadar önemliyse insanın fiziksel ve zihinsel olarak dinlenebilmesi de o kadar önemlidir. Serbest zamanlarda yapılan faaliyetler; kişinin yaşam enerjisini ve motivasyonunu yükseltir, kendini geliştirmesine imkân sağlar. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin serbest zaman algılarından hareketle bu zaman dilimlerinde yaptıkları etkinliklerin belirlenmesi ve bu etkinliklerin öğrencilerin kişisel/mesleki gelişimlerine olası etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak üniversite öğrencilerine “Serbest Zaman Değerlendirme Anketi” uygulanmıştır. Çalışmanın örneklemini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 75, 1. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının serbest zaman algılarının farklılık gösterdiği, yapılan etkinliklerin ise şehrin ve üniversitenin imkânlarına bağlı olarak değiştiği araştırma sonuçlarından bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, zaman yönetimi, Türkçe eğitimi.

**The Effects of Leisure Activities on Personal and Professional
Development of Turkish Teacher Candidates**

Abstract

Free time is regarded as the remaining time from the must activities such as eating, sleeping and working. Physically and mentally feeling of being relaxed is as important as the work. Leisure activities raise the individuals' energy and motivation. Also they help people improve themselves. This study aims to determine the leisure activities of university students and to evaluate the possible effects of these activities on their personal and professional development. The study was carried out in screening model. As data collection tool, 'free time assessment questionnaire' was applied to those university students. In total, 75 1st grade university students in the 2017-2018 academic years form the sample of the study. As a result of the study, it is clear that free time perception of pre-service teachers differs from each other and it varies depending on the facilities of the city and the university.

Keywords: Free time, time management, Turkish education.

1. GİRİŞ

Boş zaman yoktur, boşa geçen zaman vardır.

R. Tagore

Her yüzyılda yeni çalışma alanlarının ortaya çıkması, demografik ve sosyokültürel yapının değişmesi, şehirleşmenin getirdiği sorunlar, aile yapısının değişmesi (geniş aileden çekirdek aileye yönelim), bireyselliğin artması vd. 21. yüzyılda insanın sorumluluğunu değiştirmekle beraber, zaman yönetimi konusunu da öne çıkarmıştır. Giderek sorumluluğu artan insanın, uğraş alanlarının fazla olması, hayatının her daim hareket hâlinde olmasına neden olmuştur. Eğitim-öğretim süreci, iş yaşamı, özel hayatın idaresi pek çok sorumluluğu ve iş yükünü beraberinde getirmiştir. Bu durum gerek fiziksel gerekse psikolojik olarak insanın kendi kapasitesini maksimum derecede kullanmasını zorunlu kılmaktadır. Kendi sınırını zorlayan insan, zaman zaman dinlenme gereksinimi duymaktadır.

Dinlenme, yapılan işten doyum elde edilmesi ve hatta verimliliğin üst safhaya çıkarılması için de gereklidir. Dolayısıyla temel uğraş ve sorumluluklardan arta kalan ve serbest zaman olarak adlandırılan dilim, bir ihtiyaçtır. “Çalışmanın insan hayatındaki merkezi rolü ve çalışmanın dinlenme, eğlenme, rahatlama ile organik irtibatı; serbest zamanı çalışmayla ilintili ele almaya götürmektedir. Çalışmanın yüceltilmesi, kapitalist düzenin sürekliliği için bir önkoşul olarak kabul ediliyorsa da toplumbilimciler en az çalışma kadar serbest zamanın da önemsenmesi gerektiğini vurgularlar” (Çelik, 2018: 78). Çakır’a göre zaman yönetimi kavramıyla ilgili tanımlamalar ve çalışmalar yapılmasına rağmen serbest zaman yönetimiyle ilgili çalışmalara fazla rastlanmamaktadır (2017: 18). Bu durum, serbest zamanların bireyler nezdinde nasıl doldurulacağına ilişkin bilgi eksikliğine sebebiyet vermektedir.

“Serbest zamanın değerlendirilmesi ile insanın yaşamını anlamlı kılabilen ve toplum içinde insana değerler yükleyecek davranışları ifade eden belirli kazanımlar (psikolojik, sosyal, fiziksel) elde edilir” (Ağaoğlu; Boyacı, 2013: 19). Serbest zamanlarda yapılan etkinlikler kişinin yaptığı etkinlikten, katıldığı organizasyondan, gittiği kurstan, birlikte zaman geçirdiği insanlardan mutlu olmasını sağlar. Yaşam enerjisini ve motivasyonunu yükseltir, bireyi monotonluktan kurtarır, kişinin kendini geliştirmesine imkân sağlar, yaşam kalitesini artırır, entelektüel açıdan gelişebilmesine olanak sağlar. Çelik’e göre (2018: 78-79) kişi; içinde bulunduğu sosyal ortamı ona sağladığı imkânlar çerçevesinde değerlendirirken belirli bir bilinçle serbest zamanı da değerlendirmelidir. Dolayısıyla serbest zaman sadece teknik anlamda kişiyi yeni iş saatlerine hazırlayan bir “mola” gibi düşünülmemeli kişinin kendi özgün anlam dünyasını kurduğu ve özgür kazanımlar sağlayacağı, paylaşımlar oluşturacağı bir zaman dilimi olarak düşünülmalıdır.

Serbest Zaman Kültürü

“Serbest zaman kavramının ortak bileşenlerinin; dışarıdan bir zorlama olmaması, kişinin günlük olarak yaptığı işlerin ve mesleki çalışmaların dışında kalan zamanları kapsamaması, kişinin özgür tercihleri ve istekleri sonucu şekillenen, yapmaktan zevk aldığı etkinlikler olduğu ifade edilebilir (Sevinç ve Aktan, 2017: 31). Dolayısıyla serbest zamanlarda yapılan zorunlu işler (ödevler, proje hazırlama, ev işi vs.) serbest zaman faaliyeti olarak değerlendirilmemelidir. İlk olarak bireyin “serbest zaman engelleri” bireyin serbest zaman faaliyetine katılmasını önleyen ya da katılımı ilgili olarak yaşanan olumlu duyguları azaltan faktörlerin (Kaas, 2016: 11) tespit edilip bunlardan arındırılması gerekir. Bununla birlikte serbest zaman kültürünün oluşması için zamanın verimli kullanılması gerektiğine dair eğitim küçük yaşlardan itibaren verilmeye başlanmalıdır. “Okul öncesi eğitim kurumlarında yaparak yaşayarak öğrenmenin vazgeçilmezi olan serbest zaman etkinlikleri, günlük programın ilk etkinliklerindedir ve yaş gruplarına, çocukların ilgi alanlarına yönelik birçok seçeneği birlikte sunar (Özyürek ve Aydoğan, 2011: 42). Okul öncesinde başlayan bu eğitim, eğitim-öğretim sürecinin diğer kademelerinde de verilmeli, kişi; kendini geliştirecek, ona katkı sağlayacak etkinliklere yönlendirilmelidir.

Ağaoğlu ve Boyacı’ya (2013: 21) göre serbest zaman eğitimi yaşam için eğitimle eşit tutulmalı ve insanları zamanlarını kullanmaya hazırlayan bir süreç olarak düşünülmelidir. Serbest zaman eğitimi bireyin nasıl, niçin, nerede ve kiminle serbest zaman deneyimleri yaşadığını öğretir. Serbest zaman davranışların değişik modellerini geliştirir ve bireyin çevreye uyumlu olmasını sağlar, bireye ihtiyaçlarını karşılama becerisi kazandırır. Serbest zamanlarda kişinin kendine yararlı olabilecek etkinlikleri yapmasında maddi imkânlar ile şehrin imkânları ve zaman gibi pek çok unsur etkili olabilmektedir.

“Bireylerin ve toplumların sosyal yaşantılarını belirleyen serbest zaman aktivitelerinin düzenlenmesinde üniversitelerin üstlendiği rollerin göz ardı edilemeyecek ölçüde geliştiği görülmektedir. Üniversite gençlerinin serbest zaman aktivitelerine katılımı için, birçok üniversite resmî eğitim programları dışında ve üniversitenin imkânları kapsamında rol üstlenmekte olup bu aktiviteleri organize ve örgütlü bir şekilde gerçekleştirmektedir” (Akyürek, Kars ve Bumin, 2018: 2). Bu nedenle üniversiteli gençlerin serbest zaman algılarının belirlenmesi, üniversitelerin sunduğu olanakların değerlendirilmesi, serbest zamanlarda yapılan etkinliklerin meslekî ve kişisel gelişime olası katkılarının ortaya konması gerekir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin serbest zaman algılarından hareketle bu zaman dilimlerinde yaptıkları etkinliklerin belirlenmesi ve bu etkinliklerin öğrencilerin kişisel/mesleki gelişimlerine olası etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin serbest zamanlarında yaptıkları/tercih ettikleri etkinlikler nelerdir?
2. Öğrencilerin serbest zamanlarında yaptıkları/tercih ettikleri etkinliklerin onların kişisel ve mesleki gelişimlerine etkisi nedir?

3. 2. YÖNTEM

Çalışma nitel olup bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı ile verilerin analizi gibi kısımlara yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modellerinden *kesitsel tarama* tercih edilmiştir. Kesitsel taramada tespit edilmesi istenilen tutum, davranış, özelliğe vb. dönük bilgiler tek bir seferde ölçme aracı ile toplanır (Büyüköztürk vd., 2015: 179). Kesitsel taramalar ile neden-sonuç ilişkisi tespit edilememekle beraber, bu modelin kullanıldığı araştırmalar zaman ve emek açısından araştırmacıya kolaylık sağlar.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni, üniversite öğrencileri olarak değerlendirilebilirken çalışmanın örneklemini Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 75, 1. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklemin 1. sınıftan seçilmesinin temel sebebi, ders programlarının 2 ve 3. sınıflara göre daha uygun olması, 4. sınıflarda görülen sınav kaygısının ise 1. sınıfta görülmeysiğidir. Söz konusu nedenlerden dolayı örneklem seçiminde *amaçsal örnekleme* tercih edilmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Veri toplama aracı olarak üniversite öğrencilerine “Serbest Zaman Değerlendirme Anketi” uygulanmış, ankette iki soru tipi belirlenmiştir: Bunların ilki öğrencilerin herhangi bir bilgiden ya da birbirlerinden etkilenmemeleri için hazırlanan açık uçlu sorulardır. İkincisi ise çoktan seçmeli sorulardan oluşan ve ayrıca “diğer...” seçeneği ile sunulan, olası cevapların dışında öğrencinin kendi fikrini beyan etmesine imkân kılan yarı açık uçlu sorulardır.

Veri toplama aracı bir alan uzmanına yönlendirilmiş, dil-anlatım ve kapsama dönük dönütler neticesinde düzenlenerek uygulanmıştır. Verilerin analizinde ise sıklık analizinden yararlanılmış olup bulgular, tablo ve grafikler hâlinde sunulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak öğrencilerin serbest zaman algılarına yer verilmiş, ardından serbest zamanlarında yaptıkları/tercih ettikleri etkinlikler tespit edilmiştir. İkinci olarak Türkçe öğretmeni adaylarının kişisel ve mesleki gelişimlerine yönelik serbest zamanlarda yaptıkları etkinlikler ile üniversitenin bu zaman dilimlerini değerlendirmeye yönelik sunduğu imkânlar, kişisel ve mesleki gelişime olası katkıları açısından değerlendirilmiştir.

Tablo1. Türkçe Öğretmeni Adaylarına Ait Genel Bilgiler

Yaş Ortalaması	Cinsiyet	Günlük Ortalama Serbest Zamanları (saat)	İkamet yerleri		
			Ailesiyle	Yurtta	Öğrenci evi
19,4	22 E 53 K	6 saat	6 kişi	64 kişi	5 kişi

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların 22’si erkek, 53’ü kız öğrenci olup yaş ortalamaları 19,4’tür. Günlük ortalama 6 saat serbest zamanları olduğunu belirten öğrencilerin 5’i arkadaşlarıyla birlikte öğrenci evinde, 6’sı ailesiyle birlikte ve 64’ü yurttan kaldığını belirtmiştir. Günlük ortalama serbest zaman süresine hafta sonu dâhil edilmemiş, öğrencilerden yalnızca hafta içi formel eğitim-öğretim dışında kalan zamanlarını belirtmeleri istenmiştir.

Tablo 2. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Serbest Zaman Algıları

Serbest Zaman Algıları	Öğrenci Sayısı
1 Arkadaşlarla gezilen zaman	1
2 Genellikle okuldan arta kalan zaman	1
3 Aylak aylak geçirdiğim zaman	2
4 Değerlendirilmesi gereken vakit	2
5 Beni yoracak bir şey yapmadığım zaman	2
6 Eğlenmeye ayırdığım zamanlar	3
7 Derslerin ve sınavların olmadığı zamanlar	4
8 Dinlenmek için geçirdiğim zaman dilimi	5
9 Gezilen ve uyunan zaman	7
1 İnsanı bir şeyler yapmak için sınırlandırmayan zaman	9
1 Kendime ayırdığım zaman	13
1 Boşa geçen anlamsız vakitler	26
Toplam	75

Tablo 2’den de anlaşılacağı gibi öğrencilerin serbest zaman algıları değişmekle birlikte serbest zaman daha çok “hiçbir şeyin yapılmadığı, boşa geçen zaman dilimi” olarak tanımlanmıştır. Bunun dışında kişinin kendi için ayırdığı zaman, gezilen ve uyunan zaman, sınırlandırılmayan zaman vb. gibi pek çok tanımın *serbest zaman* için yapıldığı görülmektedir. Öğrencilerin bu zaman dilimlerini en fazla kimle/kimlerle geçirdikleri sorulmuş, alınan yanıtlar Tablo 3’te gösterilmiştir (Bk. Tablo 3).

Tablo 3. Boş Zamanların Birlikte Değerlendirildiği Kişiler

Kişiler	Öğrenci Sayısı
Akrabalarım	3
Ailemle birlikte	11
Kız/erkek arkadaşım	14
Yalnız değerlendiririm	19
Arkadaşlarım	57

Öğrencilere birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri ifade edilmiş, bu doğrultuda Tablo 3'e göre 57 öğrenci serbest zamanlarını arkadaşları ile 19 öğrenci tek başına, 11 öğrenci ailesiyle, 14 öğrenci yalnız kız/erkek arkadaşı ile ve 3 kişi akrabaları ile geçirdiğini belirtmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin 19'u (yalnız değerlendirenler) hariç, kalan tüm öğrencilerin serbest zamanlarını başka bir kişi ile değerlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Serbest zamanlarını değerlendirebilmek için öğrencilerin herhangi bir kursa katılıp katılmadıkları sorulmuş ve alınan yanıtlar Tablo 4'te gösterilmiştir (Bk. Tablo 4).

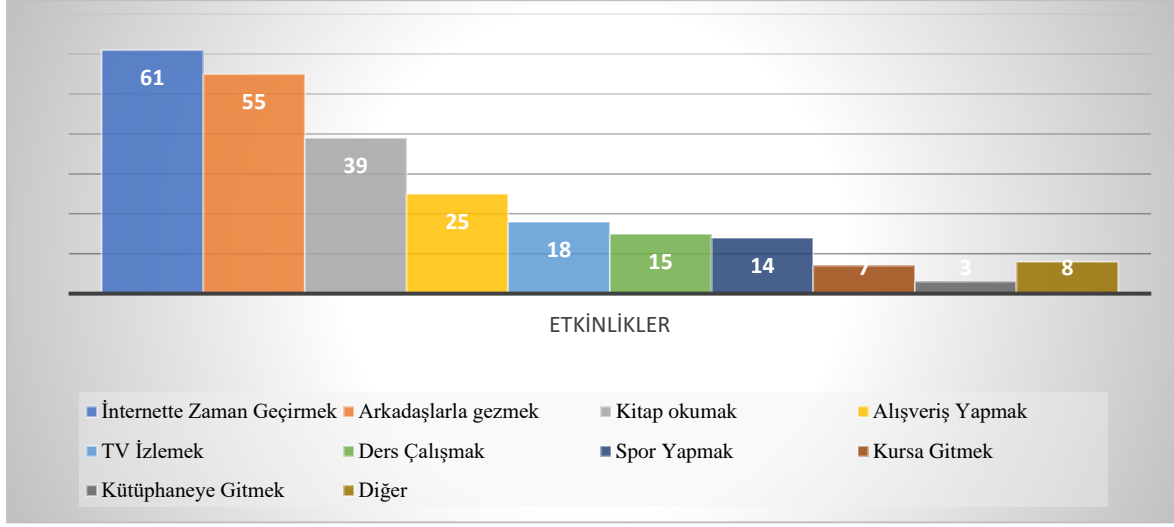
Tablo 4. Serbest Zamanlarında Öğrencilerin Devam Ettikleri Kurslar/Etkinlikler

Kurslar									
<i>Osmanlı Türkçesi</i>	<i>Voleybol</i>	<i>Bağlama</i>	<i>Ehliyet</i>	<i>Gitar</i>	<i>Satranç</i>	<i>Spor Salonu</i>	<i>Grafik tasarım</i>	<i>Tenis</i>	<i>Yüzme</i>
2	2	1	1	1	1	1	1	1	1

12 öğrenci boş zamanlarını değerlendirmek için düzenli olarak bir kursa devam ettiğini belirtirken, 63 öğrenci herhangi bir kursa gitmediğini ifade etmiştir. Tablo 4'e göre, kursa giden öğrencilerin 2'si Osmanlı Türkçesi kursuna, 2'si voleybol kursuna, 1'i bağlama kursuna, 1'i ehliyet kursuna, 1'i gitar kursuna, 1'i satranç kursuna, 1'i spor salonuna, 1'i grafik tasarım kursuna, 1'i tenis kursuna, 1'i yüzme kursuna devam ettiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin 6'sının boş zamanlarını spor faaliyetleri ile 2'sinin müzik çalışmaları ile değerlendirdiği, 4 öğrencinin ise kişisel gelişimle ilgili kurslara yöneldiği anlaşılmaktadır. Boş zamanlarında düzenli olarak gerek kişisel gelişimle ilgili gerekse mesleki beceriye dönük bir kursa devam etme oranının düşük olduğu ifade edilebilir. Bunda, öğrencilerin maddi imkânlarının, şehrin ve üniversitenin sunduğu imkânların vb. da etkisinin olduğu göz ardı edilemez.

Öğrencilere üniversite dâhilinde serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri bir etkinlik (kurs, atölye çalışması, öğrenci topluluğu vb.) olup olmadığı sorulmuş; 32 öğrenci bir etkinliğe katıldığını belirtirken, 53 öğrenci üniversite dâhilinde bir etkinliğe henüz katılmadığını ifade etmiştir. Katılım gösterilen alanlar ise müzik topluluğu, şiir topluluğu, Yeşilay kulübü, resim kursu ve futbol çalışmaları olarak belirlenmiştir. Öğrencilere serbest zamanlarında genel olarak yaptıkları etkinliklerin ne(ler) olduğu sorulmuş, alınan yanıtlar Grafik 1'de gösterilmiştir (Bk. Grafik 1).

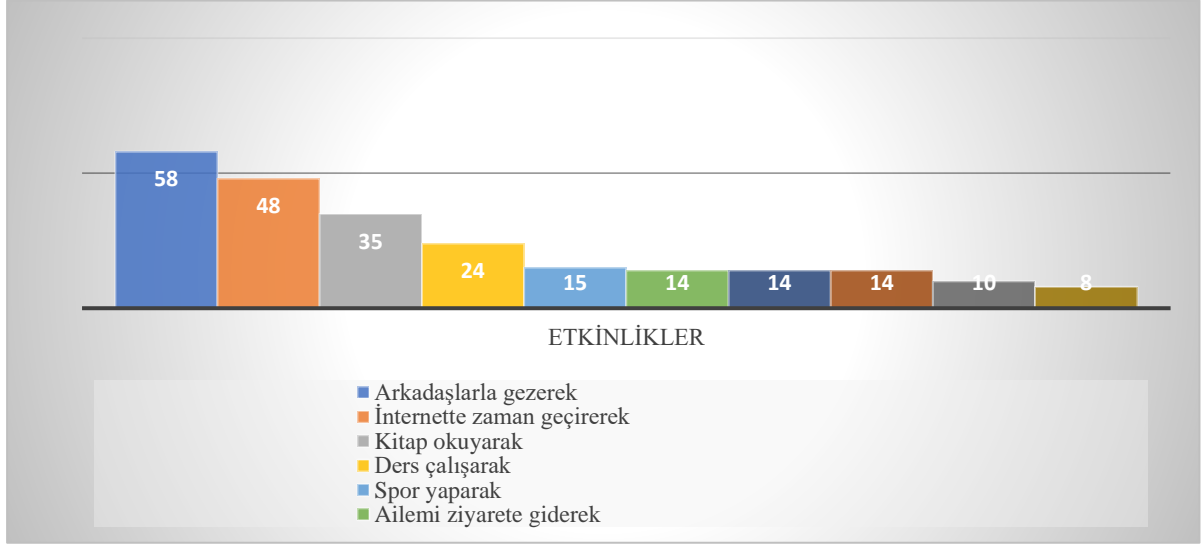
Grafik 1.Öğrencilerin Serbest Zamanlarında (Hafta İçi) Genel Olarak Düzenli Yaptıkları Etkinlikler

Grafik 1’de görüleceği gibi öğrencilerin derslerinden arta kalan zamanlarında (hafta içi) yaptıkları etkinlikler farklılık göstermektedir. Bir öğrencinin birden fazla etkinlik yapabileceğinden hareketle öğrenciler cevap verme konusunda sınırlandırılmamıştır. Grafik 1’den hareketle 61 kişinin serbest zamanlarında internette vakit geçirdiği, 55 kişinin arkadaşları ile gezdiği, 39 kişinin kitap okuduğu, 25 kişinin alışveriş yaptığı, 18 kişinin TV izlediği, 15 kişinin ders çalıştığı, 14 kişinin spor yaptığı, 7 kişinin kursa gittiği, 3 kişinin kütüphaneye gittiği tespit edilmiştir. 8 kişinin “diğer” şeklinde verdiği cevaplar ise film izlemek, bilgisayarda oyun oynamak (2 kişi), uyumak (3 kişi) ve fotoğraf çekmek olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin hafta içi serbest zamanları ile hafta sonları arasında fark olabileceğinden onlara hafta sonlarını nasıl geçirdikleri ve hafta sonlarında ne tür etkinlikler yaptıkları sorulmuş, alınan yanıtlar Grafik 2’de gösterilmiştir (Bk. Grafik 2).

Grafik 2. Öğrencilerin Hafta Sonu Serbest Zaman Etkinlikleri

Öğrencilerin hafta sonu programlarında birden fazla aktivite yapabileceklerinden hareketle cevapları sınırlandırılmamış, birden fazla cevap verebilecekleri belirtilmiştir. Öğrencilerin hafta sonları yaptıkları etkinlikler incelendiğinde 58 öğrencinin arkadaşları ile gezdiği, 48 öğrencinin internette zaman geçirdiği, 35 öğrencinin kitap okuduğu, 24 öğrencinin ders çalıştığı, 15 öğrencinin spor yaptığı, 14 öğrencinin ailesini ziyarete gittiği, 14 öğrencinin sinema, tiyatro ya da konser gibi etkinliklere katıldığı, 14 öğrencinin alışveriş yaptığı, 10 öğrencinin çeşitli sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerine katıldığı tespit edilmiştir. Diğer seçeneği ile 8 öğrencinin belirttiği hafta sonu programı ise uyumak ve futbol oynamak olarak tespit edilmiştir.

Öğrencilere serbest zamanlarında yapmak isteyip de yapamadıkları bir etkinlik olup olmadığı sorulmuş, alınan yanıtlar Tablo 5'te gösterilmiştir (Bk. Tablo 5).

Tablo 5. Serbest Zamanlarında Öğrencilerin İstedikleri Hâlde Yapamadıkları Etkinlikler

Öğrencilerin İsteyip Yapamadıkları Etkinlikler	Öğrenci Sayısı	Gerekçeler
Basketbol oynamak	1	Malzeme ve imkân yetersizliği
Farklı şehir ve ülkelere gitmek	10	Maddi imkânlar
İşaret dili kursuna gitmek	2	Ders programıyla çakışma
Resim kursuna gitmek	2	Kayıt dönemini kaçırma
Spor salonuna gitmek	3	Derslerden vakit bulamama
Müzik kursuna gidip bir enstrüman öğrenmek	5	Maddi imkânlar
Ehliyet kursuna gitmek	1	Derslerle çakışma
Kitap okumak	5	Odaklanamama
Yeni bir dil öğrenmek	3	Maddi imkânlar
Dil ve diksiyon kursuna gitmek	1	Maddi imkânlar
Yüzmek	1	Öğrenilebilecek bir yer olmayışı
Spor yapmak, bisiklet sürmek	2	Hava şartları nedeniyle yapamama
Öğrenci topluluklarına (şiiir vb.) katılmak	2	Çalışma saatlerinin uygun olmayışı
Sivil toplum kuruluşların katılmak	2	Kuruluşlar hakkında bilgi sahibi olmama
Merak ettiklerimle ilgili araştırma yapmak	3	Zamanın yeterli ve uygun olmayışı
Toplam	43	

Tablo 5'te 43 öğrencinin serbest zamanlarında yapmak istedikleri hâlde yapamadıkları etkinlikler ve bunların gerekçeleri gösterilmektedir. 10 öğrenci serbest zamanlarında farklı şehir ve ülkeleri gezmeyi istediğini ama maddi imkânı olmadığından bunu yapamadığını dile getirmiştir. Genel olarak tablo değerlendirildiğinde spor, müzik, dil öğrenme, resim kursuna katılma vb. gibi öğrencilerin hem kişisel gelişimlerine hem de mesleki gelişimlerine katkısı olabilecek pek çok sanatsal etkinliğe katılmayı istedikleri, ancak maddi sebepler nedeniyle bu isteklerini gerçekleştiremedikleri anlaşılmaktadır. Toplam 20 öğrencinin istediği etkinliği yapamayışının nedeni maddi sebepler olarak tespit edilmiştir. Diğer sebepler ise daha çok ders programıyla çakışma, derslerin yoğunluğundan ve yeterli zaman olmayışından yapamama, uygun kurs bulamama, odaklanamama vb. olarak tespit edilmiştir.

Öğrencilere mesleki açıdan kendilerini geliştirebilmeleri için serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri ne tür etkinlikler yapmak istedikleri sorulmuş, alınan yanıtlar Tablo 6'da gösterilmiştir (Bk. Tablo 6).

Tablo 6. Serbest Zamanlarında Öğretmen Adaylarının Mesleki Gelişimlerine Yönelik Yapmak İstedikleri Etkinlikler

Yapılması İstenilen Etkinlik	Öğrenci Sayısı
TEGV'e katılıp tecrübe edinmek	1
Kütüphanelerde çalışmak	1
İşaret dilini öğrenmek	2
Yabancılara Türkçe öğretimi kursuna katılmak, tecrübe edinmek	2
Okullarda gözlem yapmak, gönüllü çalışmak	2
Dil kursuna gitmek	3
Öğrenci topluluklarına katılmak (şiir, tiyatro vd.)	4
Eğitimle ilgili seminerlere, panellere vd. katılmak	5
Çocuklara kurs vermek isterdim (Türkçe kursu)	8
Diksiyon kursuna gitmek	12
Mesleki kitapları okumak, alan hakkında daha çok bilgi sahibi olmak	20
Toplam	60

Tablo 6'da öğrencilerin serbest zamanlarında mesleki gelişimleri açısından yapmak istedikleri etkinlikler listelenmektedir. Öğrenciler, yönlendirilmemesi amacıyla mesleki gelişimlerine yönelik yapmak istedikleri etkinlikler/uygulamalar açık uçlu soru olarak sorulmuştur.

Tablo 6'ya göre, öğrencilerin serbest zamanlarında yalnız mesleki gelişimleri için yapmak istedikleri etkinliklerin/uygulamaların/çalışmaların başında alan hakkında daha çok bilgi sahibi olmak amacıyla mesleki kitapları okumanın geldiği (20 öğrenci) görülmektedir. 12 öğrenci diksiyon kursuna gitmek istediğini, 8 öğrenci çocuklara kurs (Türkçe vs.) vermek istediğini, 5 öğrenci eğitimle ilgili seminerlere, panellere vd. katılmak istediğini, 4 öğrenci topluluklarına katılmak (şiir, tiyatro vd.) istediğini, 3 öğrenci bir dil kursuna gitmek istediğini, 2 öğrenci işaret dilini öğrenmek istediğini, 2 öğrenci Yabancılara Türkçe öğretimi kursuna katılıp tecrübe edinmek istediğini, 2 öğrenci okullarda

gözlem yapmak ve gönüllü çalışmak istediğini, 1 öğrenci TEGV'e katılmak istediğini ve 1 öğrenci ise kütüphanelerde çalışmak istediğini belirtmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Zorunlu ikamet edilen ve belirli bir süre geçirilen yerlerde serbest zaman etkinliklerinin önemi daha çok öne çıkar. Çünkü doğru zamanda yapılan doğru seçimler, serbest zamanların ölü zamanlar olmasını engeller. Dolayısıyla bireyin verimliliğini artıran, motivasyonunu yükselten, kendini geliştirmesine imkân sağlayan serbest zamanların toplumsal faydası bulunmaktadır. Kişinin kendi potansiyelini geliştirmesine dönük etkinlikler, zorunlu etkinliklerden arta kalan serbest zamanlarda icra edilir. Bu zaman diliminde yapılan etkinliklerin, iş ya da ödev gibi zorunlu olmadığından, psikolojik doyum gücü daha yüksektir.

Üniversite öğrencilerinin serbest zaman algılarından hareketle bu zaman dilimlerinde yaptıkları etkinliklerin belirlenmesi ve bu etkinliklerin öğrencilerin kişisel/mesleki gelişimlerine olası etkisinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada serbest zaman algıları ile birlikte yapılan etkinliklerin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Serbest zamanı öğrencilerin daha çok “hiçbir şeyin yapılmadığı, boşa geçen zaman dilimi” olarak tanımlamaları, kültürel olarak serbest zaman algısının oluşmadığını, zamanın yeterince planlanmadığını göstermesi açısından önemlidir. Çalışmada aynı zamanda öğrencilerin serbest zamanlarını daha çok başkalarıyla birlikte geçirdiği tespit edilmiştir. Bu durumda serbest zaman etkinliklerinin de toplu ya da grup hâlinde yapılan etkinlikler olabileceği ifade edilebilir. Dolayısıyla şehrin imkânları nispetinde etkinliklere öğrenciler katılabileceği gibi üniversitelerin de bu noktada öğrencilerin çok yönlü gelişimine katkı sunacak etkinlikler hazırlaması gerektiği söylenebilir.

Grafik 1 ile Grafik 2 karşılaştırıldığında öğrencilerin en fazla yaptıkları serbest zaman etkinliğinin arkadaşlarla gezmek ile internette vakit geçirmek olduğu anlaşılmaktadır. Belirtilen etkinliklerin daha çok sosyalleşmeye ve pek çoğunun zaman geçirmeye dönük olduğu görülmektedir. Grafiklerden hareketle öğrencilerin genel olarak serbest zamanlarında eğitim öğretimle ilgili etkinliklerden (kütüphaneye gitmek, ders çalışmak vb.) ziyade kişisel gelişime yönelik etkinlikler (kursu gitmek, spor yapmak, Tv izlemek vb.) ile kendilerine zaman ayırabilecekleri (uyumak, dinlenmek, alışveriş yapmak gezmek vb.) etkinlikleri tercih ettikleri ifade edilebilir.

Öğretmen adaylarının serbest zamanları değerlendirmek için katıldıkları kurslar hariç, diğerlerinin zaman geçirmek için ve dolayısıyla pek çoğunun aniden planlanan etkinlikler olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuç Lapa ve Ardahan (2009) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Lapa ve Ardahan (2009) da öğrencilerin serbest zamanlarında daha çok pasif katılım

gerektiren müzik dinlemek, sinema ve tiyatro gibi sosyal aktivitelerde bulunmak, kitap okumak gibi etkinlikleri tercih ettiklerini tespit etmişlerdir.

Öğrencilerin serbest zamanlarında katıldıkları/devam ettikleri kurs sayısının az olduğu; bunların ise daha çok kişisel gelişime yönelik olduğu (gitar, satranç, grafik tasarım, yüzme vb.) tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının hem kişisel gelişimlerine hem de mesleki gelişimlerine katkısı olabilecek pek çok sanatsal etkinliğe katılmayı istedikleri, ancak genellikle maddi sebepler nedeniyle bu isteklerini gerçekleştiremedikleri anlaşılmaktadır. Lapa ve Ardahan (2009) tarafından yapılan araştırmada, etkinliklere katılamama nedenleri kadınlarda; ders yoğunluğu, etkinlik gün ve saatlerin uymaması, etkinlik saatlerinin dersleriyle çakışması, erkeklerde; etkinliklerin ilgi çekici olmaması, maddi yetersizlikler ve arkadaş çevresinin ilgisizliği olarak tespit edilmiştir (Lapa; Ardahan, 2009: 133). Bu nedenle eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri noktasında üniversitelere büyük görev düşmektedir.

Üniversite bünyesinde öğrenci topluluklarının aktif olmalarının, öğrencilerin kişisel gelişimlerine olduğu kadar mesleki gelişimlerine de katkı sağlayacağı aşikârdır. Öğrencilerin üniversite yaşamlarında daha aktif olabilmeleri ve kendilerini çok yönlü geliştirebilmeleri için farklı sosyal aktiviteler ve kurslara katılmaları önem taşır. Bu durumda maddi imkânlar nedeniyle bunu gerçekleştiremeyen öğrenciler için başta üniversite olmak üzere çeşitli halk eğitim kursları ile belediyelerde ücretsiz kursların açılması, seçmeli derslerin bölüm veya fakülte bazlı değil, diğer fakültelerden de alınabilecek şekilde planlanması önem taşır.

5. KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, Y. S.; Boyacı, M. (2013). Serbest Zaman Eğitimi, *Spor Yönetimi Ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 8 (1), ss. 17-23.
- Akyürek, G.; Kars, S.; Bumin, G. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman İle İlişkili Tutum, Yönetim ve Memnuniyetlerinin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1-12.
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş.; Demirel, F. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yay.
- Çakır, V. O. (2017). Üniversite Öğrencilerin Serbest Zaman Doyum Düzeyleri İle Serbest Zaman Yönetimleri Arasındaki İlişki. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi*, 2(3), ss: 17-27.
- Çelik, E.r (2018). Modern Toplumda Serbest Zamanın İşlevi ve Planlanması. *The Academic Elegance*, 5(9), ss: 77-92.
- Kaas, E. T. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Serbest Zaman Engelleriyle Baş Etme, Yaşam Tatmini Ve Vücut Algısının İncelenmesi. *Eğitim Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, ss: 10-19.

-
- Özyürek, A.; Aydoğan, Y. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Serbest Zaman Etkinliklerine İlişkin Uygulamalarının İncelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, ss. 41-58.
- Sevinç, Ö. S.; Aktan, O. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinliklerinin Belirlenmesi (Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Asya Öğretim Dergisi*, 5(1), ss: 28-43.
- Lapa, T.r Y.; Ardahan, F. (2009). Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım Nedenleri ve Değerlendirme Biçimleri. *Hacettepe J. of Sport Sciences* 20 (4), ss: 132–144.

Extended Abstract

Introduction

The emergence of new fields of study, the changes in demographic and sociocultural structure, the problems of urbanization, the changes in family structure (a tend from large families to the small) and individuality etc. have changed the responsibilities of people in the 21st century. Besides, they brought forward the issue of time management. Since the responsibilities of people have increased, they have always been busy, and this caused their lives to be dynamic all the time. The education, work and private life have caused many new responsibilities and work load. This makes it necessary to use of one's own capacity to its maximum degree both physically and psychologically. People, who push their limits, sometimes need to have a rest.

Having a rest is necessary to achieve satisfaction from the work and even to increase productivity. Therefore, the remaining time from the main works and responsibilities is called as the free time.

In this study, it is aimed to determine the free time activities and to evaluate the possible effects of these activities on the personal and professional development of the students.

Method

The research was carried out in the screening model. Among the screening models, cross-sectional was selected and used. While the university students constitute the universe of the study, 75 1st grade university students in the department of Turkish Education in Giresun University form the sample of the study in the 2017-2018 academic years. The main reason for selecting the sample from the 1st grade is that the curriculum is more appropriate than the second and third, and also the anxiety felt by the 4th grade students is not seen in the 1st grade. Hence, purposeful sampling was preferred to be used.

Free time assessment questionnaire was applied to university students as a data collection tool and two types of questions were determined in the preparation of the questionnaire. The first of them is the open ended questions prepared to prevent s students from affecting each other while answering the questions. The second one is the semi-open questions which consist of multiple choice questions and also allow students to express their own opinions with an extra 'other...' option. The data collection tool was sent to a field expert and applied as a result of language expression and content oriented feedback.

Results and Suggestions

As a result of the study, the fact that the students define free time as a 'waste time' (see table 2) is significant in order to show that free time perception is not formed culturally and time is not planned well. Also it is seen that the students spend their free time with others (see table 3). In that case, it can be stated that leisure activities can be group activities. Therefore, it can be said that the students can participate in the activities in accordance with the facilities of the city and also universities should prepare some activities to contribute to the development of the students. Based on Graphs 1 and 2, I can be stated that students would prefer the activities related to personal development such as going to a course, doing sports and watching TV and the activities which help them feel free such as sleeping, resting, shopping etc. rather than the educational activities like going to a library, studying lesson etc.

Except for the courses where teacher candidates participate to spend their free time, it is seen that the other activities are just planned activities to spend the time. It is identified that the number of the courses which students attend in their free time is just a few (see table 4). And they are mostly about personal development like guitar,

chess, graphic design, swimming etc. It is so apparent that when the student clubs are active at the universities, they will contribute to students' personal development as well as their professional development.

It is significant for the students to participate in different social activities and courses in order to be more active in the university and to develop themselves in many fields.